

LLIBRE D'ACTES

**XIV FÒRUM
CONTRA LES
VIOLÈNCIES DE
GÈNERE**

**"FEM CAURE EL
PATRIARCAT". 8, 9 I
10 NOVEMBRE DE 2018**

Plataforma Unitària contra les
Violències de Gènere

XIV FÒRUM CONTRA LES VIOLÈNCIES DE GÈNERE

FEM
CAURE
EL PATRIARCAT

8, 9 i 10 de novembre de 2018

Espai Francesca Bonnemaison
Sant Pere Més Baix, 7 · Barcelona

El 25 de novembre de 1960 les tres germanes Mirabal van ser assassinades a la República Dominicana per la seva lluita incansable contra la dictadura del seu país. El 1999, l'ONU declarà aquest dia com el **Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència contra les Dones**. Des de llavors, lluny de remetre, la violència contra les dones d'arreu del món ha augmentat notòriament, però també la força del moviment feminista. En el seu honor, el mes de novembre s'omple d'actes de rebuig de la violència de gènere. Des de fa ja 14 anys, la Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere organitza en aquestes dates el Fòrum contra les Violències de Gènere.

L'any 2018 vam tenir l'oportunitat de celebrar el XIV Fòrum a l'Espai Francesca Bonnemaison, gestionat per la Diputació de Barcelona i que, des de 1941, recull l'herència de les iniciatives de Francesca Bonnemaison, a qui fa honor el seu nom. Sense la col·laboració de tot el personal de la Bonnemaison, el Fòrum no seria possible. Gràcies per la vostra professionalitat i amabilitat.

Voldríem agrair enormement el treball, les aportacions i la bona energia de les **94 talleristes i les gairebé 80 persones voluntàries** que ens han acompanyat en la preparació i execució d'aquest esdeveniment. En bona part gràcies a elles, el XIV Fòrum ha estat un èxit! El 90% de les **més de 2000 participants** assegura haver cobert o superat les seves expectatives, i el que ens satisfà enormement: més del 50% de les persones enquestades afirmen haver millorat la seva capacitat de detectar casos i formes de violència contra les dones, i gairebé el 60% ha après noves formes de violència de gènere que fins llavors no identificava.

Volem continuar ampliant l'abast del XIV Fòrum, perquè som conscients que és arran d'expandir i diversificar el coneixement que podem generar una resposta transversal a les violències de gènere i, així, avançar col·lectivament cap a la resistència i justícia social. Amb aquest objectiu, hem elaborat aquest llibre d'actes en el qual recollim els continguts principals del fòrum.

Aquí pots veure el vídeo resum d'aquest any.

DISCURS INAUGURAL

"Enguany vivim i som protagonistes en un moment històric de canvis profunds. Són temps on les dones reclamem el nostre dret legítim a l'esperança. Ens sabem fortes i unides i, des de la nostra pluralitat, reclamem el nostre dret legítim a liderar el canvi, i a gaudir-lo. Les dones fem nostres els carrers i engendrem un futur de drets universals. El clam "Si nosaltres parem, es para el món" comença a ser una realitat.

Dones de tot el món hem començat **a caminar juntes en peu d'igualtat, sororitat i fortalesa**, com un tsunami imparabile que dona el tret de sortida per un canvi mil·lenari i universal.

El concepte d'una vaga laboral, estudiantil i centrada en les cures li ha donat un caràcter diferent. Dones de tot el món reivindiquem, donem valor i reconeixem l'immens treball invisibilitzat de l'economia social no remunerada, posat en valor per l'anomenada economia feminista. Feministes de tots els feminismes, dones de totes les generacions, amb la bandera del davantal han posat a l'agenda de les institucions i de la ciutadania aconseguir els drets reals de les dones, els drets universals per les dones i homes. El segle XXI serà el de la igualtat, la no violència i la llibertat per totes les dones del món.

Entre totes hem de teixir un nou contracte social. No és un canvi cultural, és un canvi estructural del poder tant a la societat com els estats. Per aquest canvi és necessari que **FEM CAURE EL PATRIARCAT**.

L'emancipació i la llibertat de les dones implica un canvi en els drets i realitats de les persones, un canvi de la humanitat. I per guanyar hem après que ens cal anar juntes. Sabem que som moltes les que, des d'una gran diversitat d'estratègies, idees, filosofies i, en definitiva, de feminismes, volem acabar amb el patriarcat. Volem eliminar definitivament la dominació que durant segles han exercit els homes sobre les dones. Volem exercir el dret a una vida sense violències ni discriminacions pel fet de ser dones.

Quan posem els Drets i la Llibertat per davant de tot guanyem, perquè totes juntes tenim una llista molt llarga de reivindicacions pendents. A la vaga vam fer llista. No és casualitat que a l'abril i el juny de 2018 vam sortir altre cop massivament contra la violència sexual, indignades per la sentència de "la manada". La violència sexual és una de les més normalitzades i consentides des de la societat i des de les institucions. La violació ha estat des de fa segles utilitzada pels diferents sistemes socials. La violació, juntament amb els assassinats, serveix per tenir a la meitat de la humanitat, que som les dones, sotmeses a la ignomínia de la por, la humiliació i el deshonor.

I què passa amb les nostres institucions, amb els governs d'arreu, amb els que tenen el bastó del comandament? Doncs que **no estan a l'alçada del què està demanant el carrer**. És clar que hem avançat. Només faltaria. Però la realitat és tossuda i no podem tancar els ulls.

Hem aconseguit el Pacto de Estado que milers de dones vam reclamar als carrers de Madrid. Però, tot i les 292 mesures en sensibilització, prevenció, educació, millora de la resposta institucional i formació especialitzada, a un any de la seva aprovació es constaten els dèficits en la implementació, així com en els **recursos escassos dels 200 milions de pressupost**.

Els casos més mediàtics, com la indefensió a Juana Rivas en la protecció als seus fills o la sentència del tribunal sobre la violació a una jove a Pamplona, o els assassinats de menors per part dels progenitors agressors, ens ofereixen una idea concreta de la reticència institucional al canvi, de la profunda oposició a posar fi a la violència contra les dones, en contra, fins i tot, de les lleis o mesures aprovades pel propi sistema.

Aquesta indisposició i impediment en la defensa i protecció de les dones s'anomena "violència institucional", és a dir, la violència que pot exercir l'Estat i les seves institucions, sigui per acció, per omissió o per tenir responsabilitat en els fets.

El parlament i el govern de Catalunya també han de donar resposta a aquest clam del 8 de març, que continua ressonant cada cop que omplim els carrers per denunciar la injustícia i la impunitat de la violència institucional. Fa 10 anys, moltes entitats vam participar en una llei catalana pel dret a eradicar la violència masclista de les nostres vides. Fent el balanç del seu recorregut en aquesta darrera dècada, afirmem que ens van faltar dos articles imprescindibles per la reivindicació central d'aquest Fòrum: el dret a defensar-nos de la violència institucional i la derogació de la prevalença de la llei d'estrangeria sobre la de violència. Tenint en compte la falta que fan tots dos, és hora de tornar a posar-los damunt la taula.

En aquests 10 anys, també constatem una **implementació lenta i insuficient**. En totes les avaluacions i diagnòstics de la llei hi consta una manca de recursos eficients i de models d'actuació adequats a la situació i a les demandes dels carrers. Una insuficiència que es manifesta contínuament. En la formació a les i als professionals. En l'atenció a tots els nivells a les dones que passen per processos de violència. En serveis socials, centres de salut i centres d'arribada de dones migrades o refugiades. En la prevenció a les noves generacions. En el dret a l'habitatge i a la feina. Tenim llista. Ara hem rebut els diners del Pacto de Estado; us demanem, per tant, que escolteu el que declarem que fa falta i que actueu en conseqüència.

Obrim el Fòrum amb "el paper de les institucions en la revictimització en els casos de violències masclistes". Ens referim a totes les violències masclistes, a les violències sexuals, a les violències en la parella, a les violències al carrer, als espais de lleure i a tots els demés. Aprofundirem després en quatre grups de treball per baixar al terreny en **les estratègies que ens dotem per combatre aquesta violència institucional**. Ho farem en quatre àmbits: el de la trata de persones amb finalitat d'explotació sexual, el de les dones privades de llibertat als CIES i Centres penitenciaris, en l'àmbit sanitari, i en les dones racialitzades.

Aquests tres dies volem que siguin un enriquiment per totes nosaltres, un traspàs d'experiències i estratègies i una manera de consolidar les aliances entre totes.

Acabo compartint les paraules de la Maria Aurèlia Capmany que ha estat viva en l'any del seu centenari:

"La conclusió és [...] que si volem canviar la situació de la dona en la societat en què vivim hem de canviar la societat i no ho aconseguirem si no és canviant la mentalitat de tots i cada un dels éssers humans, [...] Se'n podria treure encara una altra conclusió, i és que no hi ha activitat feminista que sigui inútil. Mai no he cregut que la dona sigui una classe social, però, precisament perquè no ho és, la seva emancipació afecta la realitat i la interacció de les entitats home-dona". (Campany, 1978:26-27) Del llibre Maria Aurèlia Capmany: escriure la vida en femení, de la Montserrat Palau.

Montserrat Vilà Planas, presidenta de la Plataforma Unitària Contra Les Violències de Gènere.
Barcelona 8 de novembre de 2018

TAULA 1

VIOLÈNCIES INSTITUCIONALS: EL PAPER DE LES INSTITUCIONS EN LA REVICTIMITZACIÓ EN ELS CASOS DE VIOLÈNCIES MASCLISTES

PONENTS:

Encarna Bodelón (Grup Antígona), Lorena Garrido (Grup Antígona), Carla Vall (Dones Juristes i Iridia), Carla Rigol (Associació Helia), Anna Llucià (Novembre Feminista)

Les institucions públiques podrien ser un gran motor de canvi, però també poden ser tot el contrari. En el cas de les reclamacions del feminisme, les institucions no estan demostrant estar del costat de les demandes de la ciutadania, sinó mostrant la seva resistència al canvi. Aquesta resistència és palpable en la seva elaboració d'una legislació insuficient i a vegades ineficaç; en l'aplicació de la legislació existent des d'un punt de vista patriarcal; en la negativa a dotar de recursos econòmics suficients als recursos d'ajuda a les dones; o en la revictimització o victimització de les dones en les diferents problemàtiques diàries, especialment en els casos de dones que pateixen o han patit violència masclista.

En cas de disposar d'espais i recursos especials per a atendre les necessitats específiques de les dones –com són les unitats de policia per a atendre denúncies de violència masclista o els jutjats especials per a atendre casos de violència sobre la dona– no és obligatòria, en la gran majoria de casos, la formació d'aquests professionals en temes de gènere.

Encarna Bodelón (Grup de Recerca Antígona de la UAB), ens aporta una visió reveladora sobre la violència institucional. Mentre que en els anys 90 aquesta s'identificava clarament en casos d'abús i violència comesa directament per l'estat –casos com els originats per membres dels cossos de seguretat de l'estat, que van arribar fins al tribunal penal– actualment la magnitud de la violència institucional va més enllà. Degut a la invisibilització estructural de la violència de gènere, l'estat no reconeix aquests casos com a resultat de la violència masclista institucional. És indispensable, doncs, que l'estat faciliti totes les precaucions possibles per prevenir aquestes situacions. Nacions Unides indica que a l'estat espanyol hi ha **una falta d'actuació clara en aquest aspecte**.

Sent Espanya un dels països adherits al Conveni d'Istanbul, no podem acceptar la permissivitat d'aquesta ni altres formes de violència cap a les dones. Els estereotips de gènere (no només els relacionats amb les dones) generen discriminació en el tracta de les institucions vers les dones: això és violència institucional masclista.

El Grup de recerca Antígona analitza les sentències judicials a Catalunya i reflecteix en els seus informes una llarga llista d'actes i abusos cap a les dones: s'exigeix a les dones cert tipus de resistència cap a les violències, s'accepta i es normalitza una "naturalesa" agressiva del gènere masculí, i es culpabilitza i revictimitza les dones que pateixen una relació de violència continuada o que no denunciïn prou ràpid. Aquestes situacions podem trobar-les igualment en els serveis socials. La persistència d'aquesta violència institucional reflecteix una profunda ignorància de les realitats tan complexes que emboliquen la violència masclista, així com una falta clara de sensibilització sobre la matèria. Només cal revisar algunes sentències de casos de violència de gènere per comprovar com queden omesos els drets de les dones.

Fins i tot la terminologia utilitzada en les mateixes està carregada de violència institucional. La persistència d'aquesta violència institucional reflecteix una profunda ignorància de les realitats tan complexes que emboliquen la violència masclista, així com una falta clara de sensibilització sobre la matèria. Només cal revisar algunes sentències de casos de violència de gènere per comprovar com queden omesos els drets de les dones; fins i tot la terminologia utilitzada en les mateixes està carregada de violència institucional.

No existeix un perfil d'homes maltractadors, ni tampoc existeix un perfil concret de les dones que la pateixen o la sobreviuen. No obstant això, part de la violència institucional que sofreixen les dones prové d'aquesta creença i de la falta d'atenció a la seva diversitat, tal com ens indica **Lorena Garrido**, del Grup de Recerca Antígona. És necessari, per exemple, reconèixer les peculiaritats de les dones en les seves diferents etapes vitals: les nenes no són reconegudes quan sofreixen algun tipus de violència masclista, existeix una gran falta de recursos en polítiques sobre abusos infantils; la classe social intersecciona directament amb les dones perquè el pes d'una família en risc de pobresa recau amb major força sobre elles; en el cas de dones migrades, la violència masclista pateix l'agreuament d'altres experiències de violència, com la invisibilització social, l'estigmatització racista i xenòfoba o el desamparament institucional; les dones amb discapacitat pateixen una violència extrema i una resposta paternalista del sistema. La violència institucional pot ser exercida per omissió i/o per acció: en la formulació i aplicació de les lleis; mitjançant la no identificació de la violència o aplicant respostes incompletes; confonent termes; aplicant ordenances municipals que exerceixen un control social del públic sense posar en el centre els drets de les dones (per exemple, sancionant a les dones que exerceixen la prostitució en la via pública sense posar el focus en la xarxa per la qual estan subjectes les dones en situació de tràfic amb finalitats d'explotació sexual).

És fonamental ampliar els conceptes de "dret", així com valorar la manera en què interseccionen els diferents àmbits que poden estar desfavorint a les dones.

Carla Vall, advocada penalista membre de Dones Juristes, remarca que, malgrat les crítiques populars i massives dels últims temps, es reiteren una vegada i una altra les mateixes conductes patriarcals des del sistema.

Les dones supervivents es troben amb grans dificultats per a l'accés a la justícia; hi ha falta de recursos i acaba sent un procés llarg, dur i lacònic. En iniciar un procés judicial, les dones pensen que podran accedir a una protecció mínima i immediata que ara, realment, no existeix.

La violència institucional s'exerceix per part de totes les persones que formen part del procés, des de l'agent de policia que pren (o no) la denúncia de la dona, passant per advocacia, jutges etc. Cada pas pot resultar profundament desmotivant i revictimitzador per a la dona. Les dones que aconsegueixen passar aquest triatge troben a vegades que la redacció de la denúncia pot no tenir efecte en el jutjat, per errors de forma, falta d'informació rellevant, etc.

En arribar al procés judicial ens trobem novament amb el pes dels estereotips: si la dona no mostra una actitud heroica davant l'agressió, es dona per descomptat una certa o total acceptació de la violència patida.

Casos tremendament mediàtics com el de "La Manada" són desmotivadors per a les dones que es veuen embolicades en circumstàncies de violència, ja que queda reflectit que el seu sofriment serà infravalorat o ignorat, i que el seu testimoniatge serà contínuament qüestionat.

Carla Rigol, psicòloga d'Associació Helia, especialitzada en atenció a dones supervivents de situacions de violència, remarca la gran importància de realitzar una escolta activa a les dones.

Els serveis del circuit estan realment saturats: assistència psicològica cada mes i mig; la majoria dels professionals no estan realment formats en violència de gènere; falten recursos i serveis que relacionin violència i salut mental; i, a més, hi ha una falta d'assistència especialitzada per als menors a càrrec de les dones supervivents.

Al municipi de Barcelona comptem amb un sol centre especialitzat en l'atenció de dones en situació de violència masclista i drogodependència, tot i sent aquesta una situació molt habitual per la vinculació directa d'ambdues realitats. En els recursos existents d'acolliment hi trobem molt freqüentment una escassa o nul·la supervisió d'aquests. Existeixen denúncies per actituds racistes, per deficient estat de les instal·lacions, per aliments caducats, etc. El sistema que ha d'oferir protecció a aquestes dones està maltractant-les novament. En definitiva, hi ha una mancança general de professionalització del sector, d'empatia i de major dotació de recursos per garantir la cura i recuperació de les dones.

Davant d'aquestes situacions, el feminisme s'organitza. Un exemple d'això és l'organització Novembre Feminista. Tal com ens va explicar **Dolo Pulido**, es tracta d'un espai dins de Ca la Dona amb dos objectius principals: atenció de dones i el seu entorn que han rebut violència i denúncia incansable de totes aquestes violències. S'afavoreix un espai on la creació de xarxes és fonamental: es coordinen diferents grups i moviments per reforçar una idea de col·lectivitat des de la que sigui possible treballar en bloc contra tota discriminació.

Tot això prioritza l'autonomia i independència del moviment, a la vegada que forjant relacions estratègiques amb les institucions, tenint, també, molt present les diferències de tempos dels diferents moviments feministes.

El Fòrum començava amb gran acollida per part del públic assistent. La sala d'actes no va poder acollir a totes les persones que van decidir acompanyar-nos en aquest apassionant començament i, des d'aquest espai, aprofitem per demanar disculpes a totes aquelles que no van poder accedir a la taula inaugural.

GRUPS DE TREBALL

EL TRÀFIC DE PERSONES AMB FINALITAT D'EXPLOTACIÓ SEXUAL

En quin punt es troba la lluita contra la violència de gènere?

En aquests moments som conscients del debat obert i la falta de consens sobre la terminologia, així com sobre el posicionament de les diverses postures dins del feminisme actual. La confusió dels conceptes pot dificultar la detecció de casos de dones en situació de tràfic amb finalitats d'exploració sexual.

Quines són les propostes o reivindicacions polítiques?

Existeix una necessitat de definir i diferenciar la prostitució forçada de la prostitució voluntària, per a poder dimensionar el problema de tràfic i elaborar estratègies adequades. Posant en el centre a les dones, hem d'acceptar que és necessari arribar a consensos i identificar un punt de partida comuna.

Promoure la formació de tots els agents implicats (educació, cossos de seguretat, treball social, etc.) per a millorar la detecció i el tracte que els facilitem. Evitar victimitzar i revictimitzar, a la vegada que facilitar els processos de sortida.

Incorporar les menors d'edat a les discussions.

Comptar sempre amb la veu de les dones relacionades en aquest assumpte. Especificar els circuits de tràfic.

Prendre una visió interseccional cap a l'origen, classe, cultura i altres qüestions rellevants en el procés d'intervenció. Estudiar les diferents accions sobre crim organitzat de països amb millores en aquest tipus de violència cap a les dones.

Fomentar una política migratòria feminista. Disposar de mesures de protecció per a dones víctima de tràfic i les seves famílies. Inclouent-hi, per exemple, la possibilitat de realitzar canvis d'identitat.

Elaborar eines i estratègies de fiscalització d'homes, i nous models de masculinitat.

"Cal trobar punts en comú a favor de les dones en situació de trata, cal capacitació, recursos especialitzats per a dones i coordinació. No hi pot haver víctimes de trata expulsades del país per la llei d'estrangeria"

CIES I CENTRES PENITENCIARIS. DONES PRIVADES DE LLIBERTAT

En quin punt es troba la lluita contra la violència de gènere?

Els sistemes penitenciaris tenen un origen i desenvolupament amb plantejament androcèntric. Creat per i per a homes. Nul·la consideració de les necessitats i realitats de les dones.

Hi ha una falta general de recursos i professionals específics. Les activitats se centren en la recuperació dels seus rols com a mares i cuidadores.

Medicalització i domesticació de les dones privades de llibertat en CIEs i presons.

Violència masclista des de les institucions, en tots els nivells del procés.

Quines són les propostes o reivindicacions polítiques?

- Promoure l'abordatge de les realitats de les dones privades de llibertat.
- Creació de tallers i atenció a dones que han sobreviscut violència masclista.
- Revisió del sistema de condemnes valorant realitats com la maternitat i evitant la ruptura del nucli familiar.
- Estudi de la tipologia de delictes comesos per dones (tràfic de drogues i delictes contra la propietat).
- Descriminalització de la pobresa.
- Promoure major flexibilitat en la institució: trucades, vis a vis, etc.

"Existeix una major estigmatització de les dones que dels homes després de la seva privació de llibertat. Són considerades males dones, males esposes, males mares..."

LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE EN L'ÀMBIT SANITARI

En quin punt es troba la lluita contra la violència de gènere?

Falta de formació del personal sanitari en matèria de gènere i violència masclista.

Falta de formació de l'advocacia en matèria relacionada amb l'àmbit sanitari i les dones.

Descoordinació dels serveis socials i serveis sanitaris. Excessiva medicalització de les dones: greu repercussió en cas d'antidepressius per a dones que sofreixen violència, perquè disminueix la seva capacitat de reacció.

Quines són les propostes o reivindicacions polítiques?

Posar a la dona, la seva veu i la seva experiència en el centre per a l'elaboració de polítiques de salut.

Promoure la formació del personal en gènere i violència cap a les dones.

Formació en relació amb les particularitats dels diferents col·lectius de dones i denúncia de les violències específiques que pateixen.

Sensibilitzar, identificar i denunciar com a violència masclista els processos de medicalització i cirurgies a dones.

Realització d'estudis al marge de la indústria farmacèutica, denúncia del poder de les mateixes en el disseny de polítiques de salut.

"La detecció i atenció de casos de violència masclista és complexa, en consultes on víctima i agressor són parella i comparteixen l'espai"

COMBATENT EL RACISME INSTITUCIONAL DES DELS FEMINISMES

En quin punt es troba la lluita contra la violència de gènere?

Falta de reconeixement de les realitats de dones racialitzades.

Major taxa d'atur, problemes d'accés a l'educació.

Sobrerrepresentació de dones racialitzades, migrades i refugiades en les xifres de violència masclista a Espanya.

Quines són les propostes o reivindicacions polítiques?

Transversalitzar una mirada antiracista i anticolonial (entre d'altres) a tota la lluita feminista.

Desenvolupar eines que individualitzin les situacions de violència, però reconeixent-la com a violència estructural i quotidiana.

Promoure que des del feminisme organitzat s'atenguin les necessitats i particularitats de les dones racialitzades.

Replicar mesures i propostes d'èxit impulsades des de col·lectius de dones gitanes.

Implicar aquests col·lectius de dones en l'elaboració de polítiques per a assegurar que reconeguin les seves necessitats específiques.

"Hem d'obrir la mirada del feminisme blanc sobre què és la violència masclista. El "si ens toquen a una ens toquen a totes" no és veritat per a totes les dones"

TAULA 2

EXPERIÈNCIES DE LLUITA CONJUNTA A L'ORIENT PRÒXIM: LÍBAN I JORDÀNIA

PONENTS:

**Mariam Chmais Mousawat
(Association Wardeh Boutros
for Women's Work), Najwa
Frossine (League for
Lebanese Woman's Rights) i
Wala's Nabeel Mohammad
Hasan (Arab Women
Organization of Jordan)**

A Jordània, partim d'un context legal peculiar, perquè s'han conservat diferents legislacions pròpies de cada grup religiós o comunitat, sota la justificació de preservar les diferències culturals. El resultat és un augment de les desigualtats entre les dones en funció del seu lloc de naixement o de la religió que professin. En la majoria dels estats de la zona, **s'identifica un fort clientelisme**: les principals forces religioses tenen un tracte de favor per part de les autoritats, a més d'una gran incidència en la presa de decisions.

Malgrat els tractats internacionals vigents de compromís amb els drets de les dones –la constitució del Líban, fins i tot, indica que totes les persones són iguals davant la llei– o haver estat el primer país àrab a legalitzar el vot de les dones (any 1953), la realitat dista molt de ser igualitària per a les dones.

Al Líban, les dones han d'estar registrades sempre al costat d'un home (pare o espòs) i no són transmissores de la nacionalitat del país. A Jordània, el 15% de les dones menors d'edat estan legalment casades i la situació d'alfabetització de les dones és altament preocupant.

Les reivindicacions actuals passen per **augmentar la presència parlamentària de dones** (Jordània ocupa el lloc 185 d'un total de 190 en quant a la participació de les dones en el parlament segons dades d'aquest mateix any), així com que l'estat recuperi el paper preponderant en qüestions civils i que blindi un mateix codi per a tota la ciutadania. Es reclama amb urgència la igualtat salarial, facilitar l'accés al transport públic, l'eliminació de la religió de la persona al seu document d'identitat, i el foment de la sensibilització sobre matèria de desigualtat de les dones, entenent l'educació com una eina indispensable per a generar canvis socials.

TAULA 3

LES VIOLÈNCIES MASCLISTES A L'ÀFRICA. MIRADES DE SENEGAL I MOÇAMBIC

PONENTS:

Nafissatou Ndiaye
(Direction de l'Équité et de l'Égalité de Genre, Senegal), **Ndéye Sallé Balde**
(Plateforme des Femmes, Kolda, Senegal), **Angelina Lubrino** (Ministère de Genre, Moçambic) i **Júlia Mpfumo** (Punt focal de VdG de Fórum Mulher)

Si bé podem identificar realitats diferents a Senegal i a Moçambic, també trobem grans similituds en la violència que reben les dones diàriament, dins de l'àmbit de la parella, però també de violència institucional, violència econòmica, etc. Les ponents van introduir particularitats de tipus cultural, majoritàriament interpretacions de les religions que han reforçat una situació dramàtica per a les dones.

El 16% dels formadors que treballen al Senegal van reconèixer haver estat autors d'agressions a dones, que un 22% de la població a Moçambic considera justificades. La situació s'agreuja a les zones rurals, on el pes de les tradicions, l'estigma i la falta de recursos i formació específica dels agents socials, provoca un alt índex de denúncies d'aquest tipus de violències.

A Moçambic compten amb un govern implicat amb el canvi: s'estan incloent polítiques de lluita contra la violència cap a les dones, han ratificat nombrosos acords internacionals sobre la matèria i s'ha aprovat el Pla Nacional de prevenció i combat de la violència de gènere. Lluiten contra un passat recent obertament masclista. Per exemple, el 2003 es va aprovar un decret que obligava les dones menors d'edat que quedessin embarassades a assistir a l'escola nocturna i es va imposar la "maxifalda" (fins als turmells) com a uniforme a les joves per a "no seduir als professors", mentre que als mestres denunciats per agressions únicament els canvien de centre escolar.

Les dones reclamen una formació real sobre violència de gènere a tots els sectors professionals relacionats, en particular la justícia, policia, representants de la comunitat religiosa, clans i professorat. És urgent homogeneïtzar normatives i lleis a la legislació internacional sobre la matèria, així com instar als governs a participar de les trobades internacionals. També reclamen ampliar la baixa maternal que actualment està en 90 dies per al sector públic i 60 dies en el sector privat.

FÒRUM JOVE I TROBADA XAJI

Des de la Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere sabem que per canviar qualsevol problemàtica estructural, com és en concret la desigualtat i violència de gènere, és indispensable el treball educatiu amb les persones més joves que formen part de la nostra societat. Treballant una educació basada en el diàleg, en valors solidaris i igualitaris i en el reforç dels llaços d'amistat aconseguirem el nostre més ambiciós projecte: eradicar la violència masclista.

Aquest any hem celebrat de forma conjunta la **Trobada Anual de la XAJI** (Xarxa Activa de la Joventut per la Igualtat) i el **Fòrum Jove**. Un total de 600 joves i 30 professores i professors de l'àrea metropolitana de Barcelona han tingut ocasió de trobar-se, compartir experiències i assistir a tallers que, per a alguns d'ells, han suposat la primera presa de contacte amb la revelació que suposa el descobriment de les desigualtats de gènere.

El Fòrum Jove és un espai que, dins del marc del Fòrum contra les violències de gènere, s'adreça específicament a joves de diferents centres educatius. El dia 9 de novembre ens vam trobar al matí per compartir un espai de sensibilització. A partir d'activitats de prevenció de violències de gènere i diferents metodologies de participació com el teatre, expressió corporal o les xerrades es promou un espai de participació, diàleg i trobada.

En aquestes jornades, en què han participat 218 joves de 6 instituts diferents, hem pogut treballar els rols de gènere, les maneres de lligar i la desmitificació de l'amor romàntic per construir un món més igualitari, i entre totes em pogut contribuir a formar espais diferents de socialització.

La 7na Trobada de la XAJI va tenir lloc el divendres dia 9 de novembre de 9 a 14h on van participar 200 joves de 12 instituts de Cornellà, Barcelona, Rubí i Roda de Barà, que formen part d'aquest projecte d'educació entre iguals on l'objectiu és sensibilitzar, conscienciar i formar a noies i nois, d'entre 12 i 18 anys, en igualtat i prevenció de les violències masclistes a través de la consolidació d'una xarxa.

L'objectiu principal d'aquesta trobada ha estat treballar el sentiment de les i els joves per formar part del projecte, cohesionar i fer xarxa entre les diferents XAJI, així com conèixer què vol dir ser XAJI i quines motivacions, iniciatives i expectatives tenen vers el projecte, pel fet que tots els grups assistents comencen enguany a participar del projecte. Durant la jornada es van realitzar 8 tallers dinamitzats per les entitats que configuren el grup de treball i desenvolupen el projecte (Ass. Gogara, Homes Igualitaris, Cúrcuma, Gredidona, Aliats del Feminisme, ApoderART, Candela, Fundació Aroa, i Col·lectiu PUNT 6 amb la col·laboració de Gredidona). Es van compartir espais de trobada entre l'alumnat i entre el professorat, com el cafè tertúlia que va dinamitzar Candela.

TAULA 4

MASCULINITATS ALTERNATIVES DAVANT L'OFENSIVA NEOMASCLISTA

PONENTS:

Mónica Llorente
(#onsónlesdones), **Eva Bonet Corcoy**
(feminista marxista),
Lluc Pagès (Homes Igualitaris), **Rubén Sánchez Ruiz** (Aliats del Feminisme)

Pots veure els vídeos d'aquesta taula [aquí](#) i [aquí](#).

La lluita contra la violència de gènere ha de fer front actualment a identitats (neo)masclistes concretes. La imposició i existència hegemònica d'identitats de gènere fixes són una causa i conseqüència de la violència de gènere, que actua de forma estructural i es reproduïx precisament a través d'aquestes identitats.

En aquesta ponència s'ha plantejat la idea d'una amenaça 'neomasclista', que respon a la (re)producció de 'noves' identitats 'ultramasclistes'. Aquestes neo-identitats masculines (o més ben dit, masculinitzades), van acompanyades d'una sèrie d'actituds i violències masclistes exercides per certs homes, de forma individual i organitzada.

El neomasclisme es recolza en la naturalització i normalització de la masculinitat hegemònica, basada en quatre conceptes: el binarisme jeràrquic (home>dona), la bel·licositat, l'heroisme i l'autosuficiència (com l'estatus econòmic).

Però, aquestes masculinitats neomasclistes no són noves, sinó expressions diferents del "masclisme de sempre". Les identitats de gènere no són estàtiques, sinó que es troben en constant re-ajustament. El terme neomasclisme no s'hauria d'interpretar com a una nova identitat de gènere, sinó com el producte actual d'un procés identitari històric. Per tant, és crucial entendre com evolucionen les identitats i violències de gènere, que són històriques i estructurals. En aquest cas:

- El neomasclisme es recolza en l'ús de les xarxes socials per interpel·lar més 'neomasclistes' i per consolidar el seu discurs anti-feminista, racista, heterosexista i classista (ex. grups de WhatsApp com el de 'la manada').
- L'autovictimisme d'homes que veuen trontollar els seus privilegis.

- L'assetjament i constant desprestigi (sovint de forma organitzada) a dones i a la lluita feminista, acompanyat d'apologia a la cultura de la violació.

Propostes adreçades a representats polítics:

És vital dur a terme polítiques per la co-responsabilitat paterna. No només en un sentit quantitatiu, sinó també qualitatiu. Per exemple, no n'hi ha prou amb permisos de paternitat, també és necessari obligar als tutors i progenitors a participar a l'escola, assistència mèdica de les filles i fills, etc.

Propostes adreçades a la societat en general:

- Els homes aliats a les lluites feministes han d'actuar des d'una posició d'escolta, seguiment i recolzament cap a les companyes feministes, adoptant una mirada autocrítica i interseccional.

- Els homes han de prendre consciència i responsabilitat absoluta i constant dels privilegis 'gravats' al seu cos i aprofitar-los per fer ressò de companyes i col·lectius feministes en les tasques d'educar a altres homes i de denunciar actituds masclistes i violències de gènere. És crucial oposar-se al silenci còmplice i a l'autovictimització que buca desprestigiar la lluita feminista amb arguments com "els homes som víctimes de denúncies falses" o "també pateixen violència domèstica per part de dones".

- Els homes en cap cas han de prendre la paraula ni acaparar atenció pública per sobre de les seves companyes. Tampoccaure en el 'postureig' a les xarxes o en situacions concretes: el compromís amb la denúncia del masclisme ha de ser honest, profund i constant, ja que els homes no són el subjecte polític del feminisme, sinó potencials aliats que han de treballar constantment per desconstruir-se. Han d'assumir responsabilitat vers la seva pròpia posició masclista i han de treballar per problematitzar els seus privilegis i identitats. És important formar-se en teoria feminista i buscar col·lectius als que associar-se per treballar de forma comunitària, pública i política contra la reproducció de violències masclistes.

- Els homes no només han d'evitar ocupar espais, sinó també han de desocupar-los. És vital que els homes parin atenció a com es relacionen amb el seu propi cos i com aquesta relació afecta al seu entorn. Això inclou preguntar-se quin accés tenen als espais de representació, i a costa de qui han assolit aquest accés.

- Els homes han assolir una co-responsabilitat total sobre les cures i els espais domèstics, a la vegada que es té en compte la intersecció racista i capitalista en les lluites contra la divisió sexual d'espais. És necessari preguntar-se quin model de cures estem fomentant com a societat.

- Els homes han de responsabilitzar-se de la seva gestió emocional i promoure la interdependència. És crucial treballar en desconstruir i des-falocentritzar la sexualitat i l'amor.

- Els homes han de fer ressò de les propostes lingüístiques que es presenten des de moviments feministes. És important problematitzar l'hegemonia del masculí genèric, així com respectar i fomentar l'ús del gènere neutre i el femení genèric, i fer atenció a com s'utilitzen les paraules per parlar de violència de gènere.

TAULA 5

UNA FEINA LLIURE D'ASSETJAMENT SEXUAL

PONENTS:

Neus Moreno (CC.OO.), Mayte Lagunas (SIAD CC.OO.), Silvia Bofill (Mujeres Palante)

L'assetjament sexual està reconegut per la llei catalana contra la violència masclista com un dels tipus de violència que sofreixen les dones, i és un altre dels signes de la relació de poder que s'exerceix d'homes cap a dones dins d'un sistema patriarcal.

Desgraciadament, no comptem amb massa estudis concrets sobre la matèria, però el 2006 l'Institut de la Dona (Govern d'Espanya) va publicar l'informe d'un estudi que reflectia que el 9.9% de les dones havia sofert un assetjament sexual físic a l'entorn del treball. La Generalitat xifra en 180.000 les dones a Catalunya que han patit assetjament laboral, el 60% de les quals declaren haver-lo patit per part d'un superior, i un 30% per un company d'igual categoria.

La relació és patriarcal, però també és jeràrquica. Les dones sense contracte o amb contractes temporals són les que més assetjament laboral pateixen. Podem, doncs, sumar la precarietat com un altre factor que agreuja la desigualtat.

Segons dades de les inspeccions laborals estudiades per les companyes de CC.OO., només el 2015 va haver-hi 9 denúncies de dones per assetjament sexual en l'àmbit laboral. Relacionant totes aquestes dades, podem concloure que moltes dones mantenen aquestes situacions dins de l'àmbit privat, a la vegada que reflecteix la manca d'instruments que facilitin la visibilització d'aquesta realitat. Es van exposar dades de diferents estudis a nivell estatal que corroboren que els grans mites masclistes es mantenen en l'imaginari col·lectiu: "si les dones pateixen assetjament sexual es deu a la seva forma de vestir", "les dones avui dia tenen la pell molt fina i col·loquen l'etiqueta d'assetjament a qualsevol cosa", etc.

Existeixen eines disponibles per a les dones que podrien generar confiança a l'hora d'afrontar diferents situacions d'assetjament a l'entorn del treball. Tot i que potser encara resulten insuficients, també són grans desconegudes per les treballadores. Així ho confirma **Mayte Lagunas**, qui va indicar que la major part de les consultes realitzades per dones al SIAD són referents a drets bàsics que consten en els convenis, majorment relacionats amb permisos de conciliació o fins i tot salaris.

A través d'aquestes consultes s'ha detectat un alt nombre de situacions d'assetjament durant permisos de maternitat de les treballadores, per exemple.

Per a fomentar el coneixement de les eines ofertes a les persones que treballin en una empresa, es recomana la publicació dels principis bàsics d'aquesta, així com d'informació concreta sobre com s'apliquen els protocols existents. D'altra banda, s'indica la necessitat de demostrar una tolerància zero real amb qualsevol cas d'assetjament que pugui sorgir i fomentar la formació en aquesta matèria de persones referents dins del personal.

En un estudi que es va realitzar a través d'una **enquesta realitzada per Mujeres Pa'lante** a unes 100 dones migrades de Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat, juntament amb 15 entrevistes detallades a personal del cos de Mossos d'Esquadra, advocades i sindicats, es van extreure les següents conclusions:

1. No són casos aïllats. El 41% d'aquestes dones van rebre assetjament laboral després de la seva arribada a l'estat espanyol.
2. Les grolleries o certs tocaments encara no es reconeixen per les dones com a formes d'assetjament laboral.
3. Els resultats mostren que encara manca molt treball d'informació i sensibilització.

Les dones que es troben en situació irregular a nivell de documentació o permisos són especialment vulnerables a patir violència, és habitual trobar casos en els quals les amenaces o xantatge formen part del seu dia a dia tant en contextos laborals com qualsevol entorn. S'utilitza el desconeixement de la legalitat de l'estat, l'idioma, la falta d'una xarxa social o familiar de la dona, la falta de recursos econòmics, la por, la desconfiança en el sistema policial i judicial, etc.

Les seqüeles detectades en la majoria de dones víctimes d'assetjament laboral són insomni, ansietat, sensació de vergonya, culpa, angoixa, alerta permanent, pèrdua del sentit de la vida, pèrdua de l'ocupació o bé oportunitats laborals a causa de la baixa autoestima, estigma de ser una persona problemàtica... i sobretot una forta por. La por paralitza, i és la causa del baix nombre de denúncies per assetjament laboral: les dones pensen que ningú els creurà. La violència està normalitzada.

Actualment hi ha una gran reivindicació per a reconèixer l'assetjament laboral com a accident de treball, la qual cosa facilitaria l'accés a recursos per a la recuperació de les dones, perquè és un gran motiu de pèrdua de salut en les dones treballadores.

TAULA 6

PODER CORPORATIU I VIOLÈNCIES PATRIARCALS: MIRADES FEMINISTES A L'ECONOMIA

PONENTS:

Cecilia Carrillo Navarreta i Mònica Guiteras (Aliança Contra la Pobresa Energètica), Ana G. Aupi (Comunicadora social i poeta), Júlia Martí (OMAL)

En el context general de la lluita contra les violències de gènere en un marc transnacional, la taula ha plantejat l'existència i creixement d'un front de revolució feminista en diferents contextos del Sud i Nord globals, que té com a resposta processos d'exacerbació de la repressió, violència i vulneració des del poder patriarcal, capitalista, racista i colonial. La taula ha analitzat aquests processos de reafirmació de violències estructurals. A partir d'aquest intercanvi d'idees i experiències s'han (re)definit alguns conceptes clau per la lluita contra les violències de gènere:

- La **violència de gènere** no és un tipus de violència excepcional, aïllat o individual; els femicidis són part d'una lògica estructural i institucional que existeix a totes es esferes de la societat.

Tots els tipus de violència –de gènere, militar o de precarietat laboral, per exemple– estan íntimament interconnectades.

- La **aliança entre el capitalisme i el patriarcat** és clara: es fomenta la divisió sexual del treball i la feminització de la pobresa. Des de la taula es proposa fomentar l'economia feminista com a estratègia de resistència imprescindible contra la precarietat heterosexista.

- La concepció de les **dones com a font de (re)producció**, com a bé comú. Dins d'aquesta lògica capitalista-patriarcal el cos de la dona i el dret a la terra són propietat i monopoli del poder patriarcal. Exemples concret són l'arribada de Bolsonaro al poder, la prohibició de l'avortament i la manca del dret al propi cos.

El poder corporatiu és un entramat de poder format per estats, empreses transnacionals, organitzacions econòmiques internacionals i tractats de lliure comerç. Estan avançant i prenen possessió en àrees no només comercials i econòmiques, sinó també jurídiques, culturals o afectives.

El procés de mercantilització i extracció està històricament realitzat des d'una òptica de violència de gènere, que opera de forma indivisible dins d'una lògica colonialista. Els feminicidis a contextos com Ciudad Juárez o els feminicidis a feministes i defensores del dret a la terra i l'ecologia actuen d'una manera similar a la violència patriarco-feudal del segle XVI.

De la mateixa manera que la caça i crema de bruixes complia una funció de regulació i repressió sobre la població mitjançant el domini sobre cos de les dones i el domini sobre les terres, també els feminicidis – especialment en contextos de lluita geo- i bio-política– s'utilitzen per erosionar les comunitats i facilitar l'expropiació i la lliure mercantilització. Un exemple és el feminicidi de Berta Cáceres, figura comunitària i feminista que exercia un rol referent en la resistència comunitària i feminista.

L'antropòloga Rita Segato anomena aquest tipus de violència "femigenocidio" i planteja que aquests assassinats no operen contra les dones únicament pel fet de ser 'dones', sinó més concretament arran del paper que aquestes desenvolupen en la societat des d'una perspectiva econòmica: com a figures de comunitat anti-neoliberals, anti-colonials i anti-patriarcal. Reproduint el que Segato entén com a "pedagogía de la crueldad", els feminicidis actuen com a mecanisme de disciplinament, no només per sotmetre a les dones, sinó també per reproduir masculinitats patriarcal, capitalistes i violentes. En altres paraules, els processos de corporació transnacional operen juntament amb processos de militarització i amb processos psicològics, caracteritzats per la formació en la manca d'empatia. Aquests procediments busquen, finalment, reproduir una "masculinització del territori".

Aquestes violències operen arran de les aliances entre governs i empreses transnacionals, les quals permeten i apliquen polítiques d'extermini, violació i feminicidi juntament amb projectes de mercantilització. Projectes que, com es denuncia des de la taula, alimenten una "guerra en època de pau". A més, això va acompanyat de processos de deshumanització i exhibició d'impunitat, amb l'objectiu de deslegitimitzar qualsevol capacitat d'acció i resistència. Un exemple concret és el cas de la resistència a Santa Cruz Barillas, a Guatemala, on les comunitats indígenes lluiten en contra del projecte hidroelèctric de l'empresa espanyola Hidralia i de la repressió i violència que aquesta exerceix sobre la terra, les poblacions indígenes i, especialment, sobre les dones indígenes.

Demandes particulars a representats polítics:

- Reconèixer el feminicidi com a genocidi estructural, institucional i premeditat.
- Aplicar polítiques antimilitaristes, ja que les lògiques de la violència patriarcal i corporativa s'exacerben en contextos de guerra

- Desenvolupar polítiques de memòria i de reparació, així com d'espiritualitat, vinculació i aliança. Promoure, en altres paraules, una política dels afectes des de la dignitat i l'altruisme en contextos de violència patriarcal, colonial, capitalista, racista i militaritzada, com la lluita contra Hidralia a Santa Cruz Barillas.

Demandes particulars a la societat en general:

- Articular un principi de sobirania feminista: des del feminisme no només posar sobre la taula les denúncies, també plantejar les alternatives.

- Desenvolupar un projecte feminista centrat en **polititzar la vida**, des dels projectes i àmbits més quotidians i propers fins als vincles transnacionals.

- És vital des de la resistència feminista, anti-racista, anti-colonial i anti-capitalista entendre com arriben aquests efectes patriarcals a la vida dels cossos vulnerables: per exemple, les dones, les comunitats indígenes i, especialment, les dones indígenes. És vital entendre el 'com' de la política; és a dir, preguntar-nos constantment **com afecta el poder corporatiu** als cossos més vulnerables.

- Hem de posar el focus feminista en 'nosaltres': des dels projectes de resistència feminista és vital prioritzar la construcció de xarxes i aliances.

- I, també, des dels projectes de resistència feminista anti-racista, anti-capitalista i anti-colonial, és vital plantejar-nos **qui som aquest 'nosaltres'**. La feminització de la pobresa, la violència sexual com a eina militar, el desplaçament de comunitats indígenes per extracció... Tots aquests processos estan interconnectats sota un paradigma de poder heterosexista, patriarcal, capitalista, racista i colonial i, per tant, crea precarietats múltiples i diferents. És vital teixir aliances en contra d'aquests poders.

- La violència també opera a través de polítiques lingüístiques, especialment en contextos d'apropiació de comunitats indígenes, on es lliure una guerra contra les llengües i els noms originaris del territori. Per tant, també la resistència ha de desenvolupar **pràctiques de subversió lingüística**.

- Des dels moviments de resistència feminista, anti-racista i anti-capitalista és vital combinar propostes d'incidència política a llarg termini amb propostes immediates de suport mutu a persones afectades per la precarietat i la violència heteropatriarcal. Podem trobar un exemple d'aquesta doble articulació en la feina que realitza l'Aliança contra la Pobresa Energètica.

- Aturar i oposar-se als processos de criminalització i victimització contra persones i grups vulnerables a les precarietats i violències esmentades: racistes, econòmiques, patriarcals, colonials, etc.

- Des dels moviments feministes, anti-racistes, anti-colonials i anti-capitalistes és vital democratitzar l'accés a ser **reconegudes com a subjectes de dret** i com a agents polítiques i també treballar en processos de reivindicació de la vulnerabilitat pròpia: treballar en els efectes afectius i psicològics per reconèixer-nos i reconèixer a les altres com a subjectes de drets i agents polítiques en resistència. Cal, en altres paraules, dignificar la vulnerabilitat.

- Continuar reclamant a la societat de participar i prendre compromís, així com reforçar la necessitat de tenir en compte els propis privilegis i vulnerabilitats de cada persona, que no són fixes ni estàtiques, sinó que varien segons els paradigmes i dinàmiques de poders específics de contextos diferents.

- És vital des de les aliances **prendre responsabilitat i co-responsabilitat** tenint en compte les possibilitats i dificultats que ens donen els privilegis i precarietats/vulnerabilitats pròpies i, com a societat, desenvolupar, promoure i exercir una co-responsabilitat del Sud-Nord i teixir lligams afectius amb totes les dones del món, aprenent i resistint conjuntament.

I MOLTES MÉS ACTIVITATS...

Durant els tres dies del Fòrum s'han realitzat un total **22 tallers i xerrades** en petits grups, fomentant l'aprenentatge col·lectiu i el diàleg des de les diferències. Hem comptat amb una gran quantitat de talleristes professionals que ens han acompanyat en la formació i la reflexió sobre discapacitat, bretxa salarial, violència masclista, defensa personal, pornografia, corporalitat, mitjans de comunicació, coeducació, homes i cures, relacions esporàdiques i violència o violències econòmiques.

Hem comptat amb l'**Exposició "Defensoras"**, de l'artista **Ester Pérez**. Dones lluitadores que ens mostren la seva identitat indígena i la seva lluita per la igualtat d'homes i dones. A Guatemala i Hondures, dones indígenes maies, lenques i garífunes fan front i es planten contra l'entrada d'empreses transnacionals àvides dels recursos naturals dels territoris indígenes. Elles han articulat una agenda pròpia amb una visió integradora de la lluita contra les diferents violències que els colpegen.

A les nits hem realitzat un recorregut per l'espai públic amb l'acció artística col·lectiva **"Alliberem el Barri!"**, on hem visualitzat exemples de formes i llocs on les dones sofrem assetjament de carrer diàriament.

CLOENDA I CONCLUSIONS

L'anàlisi i debats compartits aquests tres dies posen de relleu alguns punts que ens ajuden a reflexionar sobre la situació actual, i els reptes que tenim per seguir avançant en la nostra lluita per a la superació de la violència masclista. **Entre aquests temes destaquem:**

- Les institucions poden ser un motor de canvi, però també tot el contrari. En alguns casos el sistema que suposadament protegeix està maltractant a les dones.
- En ocasions els termes que s'utilitzen per dirigir-se a les dones en situació de violència estan carregats de violència institucional. En aquest sentit, en diversos grups s'ha destacat la manca de formació dels i les diferents professionals que formen part de la xarxa d'atenció a dones en situació de violència masclista.
- Hem de pressionar per a que l'estat no sigui un element més del sexisme, així com visibilitzar els diferents sistemes d'opressió. La violència institucional es pot exercir tant per omissió com per acció. Aquesta s'està exercint a través de la formulació i aplicació de determinades lleis, donant respostes incompletes, o duent a terme normatives que, suposadament, busquen la protecció a les dones però que, a la pràctica, no posen al centre els seus drets.
- S'han denunciat situacions concretes que actualment estan sent invisibilitzades i que suposen una violència en si mateixes, així com una revictimització a dones amb diversitat funcional, dones migrades, refugiades o racialitzades i dones privades de llibertat a presons. En el cas de les dones privades de llibertat cal destacar que es troben en una institució pensada per i pels homes, i que no respon a les seves necessitats i realitats. En el cas de les dones migrades, refugiades o racialitzades els problemes d'accés a l'educació i al mercat laboral, entre d'altres, augmenten la discriminació, desigualtat i violència que pateixen.
- En l'assetjament sexual en l'àmbit laboral ens trobem que malgrat que el nombre d'abusos comesos és elevat, el nombre de denúncies interposades és molt reduït. La normalització de conductes –el simbòlic masclista– explica, en molts casos, la manca de reconeixement i, per tant, de reacció davant l'assetjament sexual. La condició migratòria, a més, agreuja el risc a patir assetjament, xantatges i coaccions sexuals.
- Pel que fa a la trata, la confusió dels conceptes pot dificultar molt la detecció. És essencial no revictimitzar ni revictimitzar, i facilitar els processos de sortida. Definir bé qui intervé en aquests processos i de quina manera. Sempre comptar amb les dones, incorporar la seva veu.

També hem pogut conèixer la realitat de diferents països, com Líban, Jordània, Moçambic i Senegal. Les dades sobre violència són esfereïdores. Per exemple, a Jordània el matrimoni pot ser legal entre un major d'edat amb una menor. Cada comunitat ha determinat l'edat mínima per la falta d'una llei nacional. En aquests països, com a la resta del món, les dificultats d'accés de les dones a l'educació limita la seva autonomia.

Alhora s'ha de destacar la feina tan important que s'està duent a terme des de diferents col·lectius –com ara, sensibilitzant a representants religiosos, representants als barris, juristes, etc.– per canviar la situació.

- A la taula sobre masculinitats es va plantejar la idea d'una amenaça 'neomasclista', que respon a la (re)producció de 'noves' identitats 'ultramasclistes'. Aquestes neo-identitats que no deixen de ser expressions del masclisme de sempre, van acompanyades d'una sèrie d'actituds i violències masclistes exercides per certs homes (de forma individual i organitzada).

El treball d'aquests dies també ens ha portat a fer les següents **propostes de futur** per seguir avançant en la superació de la violència masclista:

- És crucial entendre com evolucionen les identitats i violències de gènere (que són històriques i estructurals). L'assetjament i constant desprestigi (sovint de forma organitzada) cap a les dones i a la lluita feminista, acompanyat d'apologia a la cultura de la violació.

- S'ha de promoure la sensibilització i formació, especialment dels i les professionals de diferents àmbits, sobre violència masclista. També hem de treballar per a la coordinació dels diferents agents que intervenen.

- Pel que fa a les polítiques i serveis d'atenció directa reclamem una major supervisió, i que en el seu disseny i implementació estiguem implicades directament les dones, especialment de col·lectius menys representats, de tal manera que contemplin necessitats específiques.

- Els protocols de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual en l'àmbit laboral han de deixar molt clars els procediments a seguir. Han de ser instruments que generin confiança entre les dones i potenciïn el suport col·lectiu. Alhora s'ha de vetllar pel seu compliment.

- No podem donar l'esquena a la realitat que estan vivint les dones a altres països, hem de fer una lluita conjunta. Hem de donar-nos suport per a que les seves lluites tinguin un veritable impacte i, per exemple, arribin modificacions legals. Al respecte entre les diferents iniciatives que s'han exposat trobem, per exemple, la sensibilització als homes entorn al matrimoni amb menors, per tal de fer arribar models i idees diferents a les fins ara establertes.

- Hem iniciat un treball en aquest fòrum que ha evidenciat la presència de violència institucional en els diferents àmbits de la societat. Es manifesta a través de polítiques incompletes o que directament no s'apliquen; a través d'intervencions que revictimitzen a les dones i que invisibilitzen a determinats perfils de dones i violències, entre d'altres formes.

Tal i com hem demostrat en aquests últims anys –vaga feminista; naixement de nous moviments de denúncia; manifestacions massives contra la violència sexual; suport públic a víctimes– totes juntes tenim molta força. Per seguir amb aquest treball i lluita constant us emplacem a continuar treballant en xarxa al grup d'incidència política de la Plataforma, on no defallirem fins aconseguir poder defensar-nos d'aquesta violència institucional i continuar donant-nos suport entre totes i tots.

Montserrat Vilà Planas, presidenta de la Plataforma Unitària Contra Les Violències de Gènere.

Barcelona 8 de novembre de 2018

Edició: Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere

Fotografies de José Sánchez Raz, Anabel Martínez i Belén Campomar

PLATAFORMA UNITÀRIA CONTRA LES VIOLÈNCIES DE GÈNERE

Consulta a la nostra web les entitats que formen part de la Plataforma

Via Laietana, 16, 1a planta · 08003 Barcelona · Tel. 627 398 316

prouviolencia@pangea.org · www.violenciadegenere.org

Plataforma unitària contra les violències de gènere

@prouviolencia

@prouviolencia

Col·laboren:

